

RMDS 05.70 (Smernice)

4. izdanje
20.07.2006.

Granične kontrole

Šef kancelarije,
SEESAC,
UNDP Beograd,
Internacionalnih Brigada 56,
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47

Tip dokumenta: Regionalni standardi razoružanja na mikro nivou	Originalna referenca: RMDS 05.70	Jezik prevoda: Bosanski, srpski i hrvatski (BSH)
		Originalni broj i datum izdanja RMDS 05.70 (2006)

Naslov prevoda: RMDS 05.70 i Granične kontrole
--

Naslov originala: RMDS 05.70 and Cross Border Controls
--

Izjava o izvoru i potvrda autentičnosti: Ovaj dokument je prevod originalnog engleskog (britanskog) teksta, kojeg je objavio SESAC Beograd, Srbija. Njegovu tačnost SEESAC je potvrdio na osnovu raspoloživih tehničkih informacija, te ga tako priznao kao zvaničan prevod
--

Datum objavljivanja prevoda: 2006.
--

Upozorenje

Ovaj dokument važi od datuma navedenog na naslovnoj stranici. Pošto su Standradi za regionalno razoružanje na mikro nivou (Regional Micro-Disarmament Standards, RMDS) podložni redovnom pregledanju i revidiranju, korisnici bi trebalo da redovno posećuju Web lokaciju RMDS projekta kako bi proverili trenutno stanje: www.seesac.org

Obaveštenje o autorskim pravima

Ovaj dokument predstavlja Standard za regionalno razoružanje na mikro nivou u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (RMDS) i zaštićeno je vlasništvo UNDP. Ovaj dokument u celini, kao ni jedan njegov deo, ne smeju biti reprodukovani, čuvani ili prenošeni ni u kakvom obliku, niti bilo kojim sredstvima, za bilo koju drugu svrhu bez prethodnog pisanog dopuštenja dobijenog od SEESAC, koji zastupa UNDP.

Ovaj dokument se ne sme prodavati.

Šef kancelarije
SEESAC
UNDP Beograd
Internacionalnih Brigada 56
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Sadržaj

Sadržaj	iii
Predgovor	iv
Uvod	v
Granične kontrole	1
1 Namena	1
2 Reference	1
3 Termini i definicije	1
4 Granične kontrole kao deo nacionalnog programa za kontrolu SALW	1
4 Uspostavljanje graničnih kontrola	2
5.1 Zahtevi kontrole na graničnim prelazima	2
5.2 Razvijanje integrisane granične uprave	2
5.3 Razvoj strategija i saradnje u regionu	3
5.3 Operativne granične kontrole	4
5.5 Granična kontrola SALW	4
5.6 Pomoćne agencije	5
5.7 Zakonodavstvo	5
5.8 Međunarodna saradnja	6
5 Polja nadležnosti	6
6.1 Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)	6
6.2 Nacionalna struktura nadležna za SALW	6
6.3 Organizacije za kontrolu SALW	6
Aneks A (Normativni) Reference	7
Aneks B (Informativni) Termini i definicije	8

Predgovor

Na dan 8. maja 2003. godine raspravljalo se o razvijanju standarda i smernica za regionalno razoružanje na mikro nivou¹ tokom seminara o „lakom i malokalibarskom naoružanju **SALW – Godinu dana posle primene Plana Pakta za stabilnost**“ čiji je sponzor bio Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i implementaciji kontrole naoružanja (RACVIAC). Postignuta je opšta saglasnost o tome da su takvi standardi i smernice poželjni, i SEESAC se složio da razradi okvire, a zatim i da preuzme odgovornost za budući razvoj regionalnih standarda. Dogovoreno je da će Regionalni standard razoružanja na mikro nivou (RMDS) biti organizovan tako da pruža podršku radu na operacionom nivou, i da će ići dalje od veoma uopštenih dokumenata o „najboljoj praksi“ kakvi su trenutno dostupni. Posle široke rasprave između zainteresovanih strana u vezi sa statusom RMDS, dogovoreno je da će se termin „standardi“ koristiti da se naznače tehnička pitanja, dok će se „smernice“ odnositi na „programska“ pitanja. Ceo paket će i dalje ostati pod nazivom RMDS radi lakšeg snalaženja, ali svaki pojedinačni dokument pokazivaće da li na njega treba gledati kao na „standard“ ili na „smernicu“.

Ovaj RMDS² odražava razvoj operativnih procedura, prakse i normi koje su se pojavile tokom prethodne četiri godine u oblasti kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja (Small Arms and Light Weapons, SALW)³. U oblasti regiona i van njega utvrđeni su primeri najbolje i najnovije prakse, i prikazani prema potrebi u okviru ovog RMDS/G.

SEESAC ima mandat po Planu za regionalnu implementaciju Pakta za stabilnost (Stability Pact Regional Implementation Plan) da, između ostalog, ispunjava sledeće operativne ciljeve: 1) da razmenjuje informacije i unapređuje saradnju u uspostavljanju i primeni SALW programa i pristupa u nadzoru i smanjenju naoružanja među akterima u regionu; i da 2) uspostavlja veze i koordinira ovaj program sa drugim relevantnim regionalnim inicijativama. Razvoj RMDS je jedno od sredstava da se taj mandat ispuni.

Rad na pripremi, proveru i revidiranju tih standarda vodi SEESAC, uz podršku međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija i konsultanata. Najnovija verzija svakog standarda, zajedno s informacijama o radu na razvoju, može se naći na Web lokaciji www.seesac.org. RMDS će biti revidiran barem svake treće godine, kako bi odražavao razvoj SALW normi i praksi nadzora, i kako bi izmene bile uvedene u međunarodnu regulativu i zahteve. Poslednja revizija urađena je 1. marta 2006, i ona odražava razvoj Standarda UN integrisanog razoružanja, demobilizacije i reintegracije (IDDRS) www.unddr.org, koji sadrže i RMDS/G kao normativnu odrednicu po pitanjima razoružanja i kontrole SALW.

¹ Definiše se kao: “Nadziranje, prikupljanje, kontrolisanje i konačno uništavanje malokalibarskog naoružanja, odgovarajuće municije i eksploziva i lakog naoružanja kod boraca, a često i kod civilnog stanovništva. Ono uključuje razvoj odgovornih programa upravljanja oružjem i municijom”. Nekada se koristio kao sinonim za kontrolu SALW, ali je danas kontrola SALW opšte prihvaćeni termin. Termin razoružanje na mikro-nivou se u ovom dokumentu koristi samo radi doslednosti u nazivu RMDS/G, kako se ne bi menjao naslov standarda.

² Plan i format RMDS zasnovani su na izuzetno uspešnim Međunarodnim standardima o delovanju mina (International Mine Action Standards, IMAS). SEESAC se zahvaljuje Službi UN za protivminsko delovanje (UNMAS) na saradnji tokom razvoja RMDS.

³ Ne postoji dogovorena međunarodna definicija za SALW. Za svrhe RMDS može se primeniti sledeća definicija: “**Sva smrtonosna konvencionalna borbena tehnika koju mogu nositi pojedinačni borci ili lako vozilo, i koja ne zahteva značajne mogućnosti logističke podrške i održavanja.**”

Uvod

Lako i malokalibarsko naoružanje i municija su sami po sebi opasni. U pogrešnim rukama, i u dovoljnim količinama, mogu uticati na političku destabilizaciju i dovesti do razbuktavanja konflikta. Kao takvi mogu prouzrokovati veliku opasnost kako za nacionalnu vladu tako i za međunarodne i regionalne mirnodopske napore. Najefikasniji način da se drže pod kontrolom je putem intervencija i programa mikro-razoružanja i kontrole malokalibarskog naoružanja. U ovom RMDS ustanovljeni su primeri najbolje prakse i smernice za nadležnosti nacionalne vlade, kao i nacionalne SALW komisije, u smislu kontrole krijumčarenja oružja u zemlju i van nje, i to uspostavljanjem sistema graničnih kontrola.

Efikasna granična uprava služi ne samo kao faktor sprečavanja organizovanog kriminala u svim njegovim aspektima, već što je još važnije, kao mera za uspostavljanje poverenja u cilju izgrađivanja i podrške programu održivog društveno-ekonomskog razvoja i pouzdanosti na nacionalnom nivou. Striktne i efikasne granične straže preteča su svim dugoročnim programima nacionalne sigurnosti kao i programima redukcije protoka ilegalnog SALW, narkotika i trgovine ljudima preko međunarodnih granica. Nedavni konflikti u regionu jugoistočne Evrope stvorili su uslove za procvat prekograničnog organizovanog kriminala. Mreže državnog šverca razvijene početkom 90-ih, predstavljaju osnovu za mnoge trenutne aktivnosti organizovanog kriminala. Ove mreže organizovanog kriminala direktno ugrožavaju ne samo region jugoistočne Evrope, već i sigurnost zapadnih evropskih zemalja. Mreže organizovanog kriminala su čvrsto ukorenjene, izuzetno nasilne i sve više međunarodnog karaktera, a specijalizovale su se za iznuđivanje novca (reket), pranje novca i trgovinu cigaretama, narkoticima i ljudima (za potrebe prostitucije), kao i trgovinu SALW u pravcu zapadne Evrope.

Ovom regionu je potrebna dugoročna strategija efikasne granične kontrole koja će imati rezultate, i koja će se koncentrisati na graničnu strategiju i demilitarizaciju međunarodnih granica. Pristup komunikacije odozdo naviše i obrnuto pokazaće se kao osobito koristan, jer trenutnu saradnju između nadležnih organa međunarodnih granica potrebno je poboljšati. Jačanje prekogranične saradnje je neophodno u cilju stvaranja regionalne kohezije, zajedničkog planiranja graničnih strategija kontrole, razmene tehnologije i informacija kako na mikro tako i na makro nivoima, i time stvaranja plodnog tla za poboljšanje zakonodavnih aktivnosti.

Uspostavljanje takvog sistema pomoći će nacionalnoj vladi u implementaciji drugih oblika kontrole oružja kao što je zakonodavstvo na uvoz i izvoz – nijedan oblik takvog zakonodavstva ne može da funkcioniše ako nije sprovedeno na pravilan način. Čak ako nacionalna vlada ne učestvuje u programu kontrole SALW, ovo će pomoći kontroli protoka oružja, a naročito ilegalnog oružja, u tranzitu kroz određenu zemlju. Granične kontrole će takođe omogućiti održavanje dokumentacije, što je od koristi nacionalnim rukovodstvima u razvijanju baze podataka o oružju koje se legalno nalazi u zemlji.

Granične kontrole

1 Namena

U ovom RMDS utvrđeni su vodeći principi za uspostavljanje sistema graničnih kontrola za praćenje uvoza i izvoza SALW. Granične kontrole treba da uvede odgovarajuće ministarstvo nacionalne vlade. Svu dodatna stručnu pomoć po pitanju prenošenja SALW preko granice treba da pruži nacionalna SALW komisija⁴, koja je odgovorna za bezbedno, efikasno i uspešno planiranje i izvođenje svih aktivnosti nacionalnih i međunarodnih intervencija u okviru kontrole SALW.

2 Reference

Lista normativnih referenci data je u Aneksu A. Normativne reference su važni dokumenti na koje se poziva u ovom standardu, i koje čine sastavni deo odredbi istog.

3 Termini i definicije

Lista termina i definicija iz ovog standarda navedena je u Aneksu B. Kompletan glosar svih termina i definicija iz serije RMDS dat je u RMDS 02.10.

U RMDS seriji standarda, reči 'mora', 'treba' i 'može' se koriste radi izražavanja određene mere pridržavanja. Upotreba ovih reči je u skladu sa jezikom koji se koristi u svim ISO standardima i smernicama.

- a) 'mora' se koristi za iznošenje zahteva, metoda ili specifikacija koji se primenjuju u cilju saobražavanja standardu;
- b) 'treba' se koristi za ukazivanje na preporučene zahteve, metode ili specifikacije; i
- c) 'može' se koristi za ukazivanje na mogući metod ili pravac delovanja.

Termin '**nacionalna nadležna struktura**' odnosi se na državne odsek(e), organizaciju(je) ili instituciju(je) u svakoj SALW zemlji koja ima dužnost da reguliše, upravlja i koordinira SALW aktivnostima.

4 Granične kontrole kao deo nacionalnog programa za kontrolu SALW

Programi kontrole SALW mogu biti efikasni jedino ako se kontroliše ulazak nelegalnog oružja u zemlju i izlazak iz nje. Ovo može biti izuzetno teško ostvariti, naročito u zemljama sa dugačkim ili nepristupačnim granicama, gde su granični i carinski službenici malo i loše plaćeni, a tradicija krijumčarenja je dobro utvrđena. Ostvarivanje takve kontrole zahteva visok stepen političke volje, i sposobnost mnogih različitih struktura da zajedno učestvuju u podršci nacionalnog SALW programa. Ovo takođe zahteva da izvesne agencije, kao što su carinske agencije, imaju potrebne resurse za implementaciju takvih kontrola.

Politička volja u nekoj zemlji mora odgovarati ekvivalentnoj volji u susednim zemljama, tako da se granične kontrole mogu na najbolji način sprovesti na bilateralnoj ili čak regionalnoj bazi. Ako se to postigne, sigurnost i stabilnost svih uključenih država će se poboljšati.

⁴ Nacionalne SALW komisije imale su razna imena u prethodnim SALW intervencijama. To su: nacionalni komitet za koordinaciju SALW, komitet za razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju (DDR), DDR nadležna struktura itd. Za potrebe ovih RMDS sva se imena odnose na 'nacionalnu SALW komisiju'. Za informacije o Nacionalnim SALW komisijama vidi RMDS 03.10.

4 Uspostavljanje graničnih kontrola

5.1 Zahtevi kontrole na graničnim prelazima

U idealnim uslovima, granične kontrole treba da budu dovoljno čvrste da obezbede da niti ljudi ni roba ne ulaze u zemlju ili izlaze iz njih bez kontrole, i ako je potrebno, pregleda. U praksi, ovo je težak zadatak. Prenošenje oružja obično zahteva da putevi budu u prihvatljivom stanju, osim ako oružje ne vuku životinje umesto kamiona. To znači da je broj potrebnih graničnih postaja vrlo veliki, i zahtevaće znatnu količinu sredstava neophodnih za kontrolu graničnih prelaza.

U idealnim uslovima, sva opasna roba, naročito oružje, mora da prođe kroz efikasne granične kontrole, i da se prijavi njen ulazak i izlazak iz zemlje. Kakvi god da postoje problemi oko sprovođenja ove procedure, ona je cilj kojem svaka zemlja koja uspostavlja sistem kontrole oružja treba da stremi.

5.2 Razvijanje integrisane granične uprave

Zemlje u regionu jugoistočne Evrope nemaju sveobuhvatan pristup graničnoj upravi. Ovo je dovelo do gubitaka u privrednom i tarifnom prometu, zastoja na graničnim prelazima (BCP) i značajnog povećanja obima šverca na međunarodnim granicama. Nedostatak provera i neravnoteža među raznim agencijama za graničnu kontrolu omogućavaju širenje korupcije. Agencije za graničnu kontrolu moraju međusobno saradivati kako bi rešili nabrojene probleme i učinili granične prelaze (BCP) efikasnijim u smislu omogućavanja slobodnog kretanja međunarodne trgovine i ljudi u tranzitu. Isto tako, ovaj pristup će se pozabaviti problemom preko-graničnih kriminalnih aktivnosti i ilegalne emigracije. Integrisana granična uprava doprineće da se ograničeni zakonodavni i carinski resursi u zemljama jugoistočne Evrope raspodeljuju na efikasan i sveobuhvatan način.

Integrisana granična uprava obuhvata dva ključna elementa: saradnja među agencijama i strateško planiranje. Ovo bi trebalo učiniti formiranjem prvo jedne zajedničke komisije koja će se sastojati od viših službenika iz odgovarajućih agencija za graničnu kontrolu. Idealno bi bilo da ova komisija ima predstavnike sledećih agencija:

- a) Granična policija
- b) Carina
- c) Ministarstvo unutrašnjih poslova
- d) Ministarstvo privrede

Ova komisija bi trebalo da utvrdi prinadležnosti svake agencije i postavi dugoročne strateške ciljeve koje treba ostvariti. Na taj način će svaka agencija jasno razumeti svoju funkciju u procesu ostvarivanja postavljenih ciljeva i neće biti dupliranih aktivnosti ili mešanja u prinadležnosti drugih agencija. Dugoročni strateški ciljevi treba da odražavaju povezanost između raznih programa agencija i treba detaljno da opisuju:

- a) razvoj standardizovanih aktivnosti i procedura za borbu protiv prekograničnog kriminala;
- b) standardizaciju informacionih tehnologija i razmene informacija;
- c) raspodelu opreme;
- d) izgradnju kapaciteta;
- e) odgovarajuće renoviranje i održavanje BCP infrastrukture;
- f) olakšanje privrednih aktivnosti; i
- g) olakšavanje tranzita.

Ovim utvrđenim poljima nadležnosti trebalo bi dati prioritet i logičan redosled. Finansiranje svake pojedinačne oblasti treba vršiti prema prioritetu. Kao deo dugoročnog strateškog plana, ova zajednička agencija treba da nastoji da ispuni opšte EU standarde u pogledu granične uprave, što podrazumeva sledeće:⁵

- a) jasno označene granice;
- b) dobru saradnju sa susednim zemljama;
- c) ne-vojne strukture za čuvanje granice;
- d) čvrste zakonske okvire, zasnovane na EU standardima;
- e) dobro obučene, opremljene službe sa adekvatnom upravom; i
- f) tekuću bilateralnu i multilateralnu saradnju graničnih straža.

Da bi se postigli ovi opšti ciljevi, potrebno je dogovoriti generalni okvir za procenu trenutnog stanja stvari. Trebalo bi primeniti relevantne EU i Šengen standarde i mehanizme granične kontrole. Prilikom ispitivanja postojećih sistema, treba uzeti u obzir sledeće:

- a) ne-označenost granica i topografskih karakteristika;
- b) postojeću organizaciju, kadrovske i upravljačke sisteme;
- c) zakonodavne instrumente;
- d) postojeće ulaze u zemlju na kopnenim, morskim i vazdušnim granicama;
- e) postojeću fizičku infrastrukturu i tehničku opremu;
- f) postojeću informacionu tehnologiju;
- g) regrutovanje i obuku kadra kao i uslove plaćanja;
- h) saradnju sa policijom i carinom;
- i) primenu pravila za izdavanje viza i readmisiju; i
- j) planove reforme i investicija.

Svi strateški dugoročni ciljevi koje postavi zajednička komisija treba da budu praktični, i što je najvažnije, dostižni u okvirima određenih budžeta, organizacionih kapaciteta i vremenskih rokova. Ako budu sposobni da pokažu da je postignut neki uspeh na polju granične kontrole, zemlje sa budžetskim ograničenjima će moći da zatraže i dobiju bilateralne ili multilateralne donacije od međunarodne zajednice.

5.3 Razvoj strategija i saradnje u regionu

Od prevashodne važnosti je da komisije zemalja jugoistočne Evrope koje imaju zajedničke granice, utvrde redovan kontakt jedni s drugima kako bi postavili zajedničke ciljeve i operativne strategije za borbu protiv kriminala. Razmena informacija o kriminalu na ovim sastancima će dalje ojačati zakonodavne kapacitete za borbu protiv preko-graničnog kriminala i ilegalne migracije. Osnivanje integrisanih, centralizovanih, elektronskih informacionih sistema za kriminal kao što je SEMS bilo bi od velike koristi jer omogućava transfer u realnom vremenu informacija o kriminalnim aktivnostima između svih agencija za graničnu kontrolu, i time jača operativne kapacitete i uvećava mogućnosti dobijanja zakonskih dozvola (zelenog svetla). Ovaj integrisani IT sistem treba da omogućiti operateru na terminalu pristup informacijama o graničnoj bezbednosti, nacionalnoj policiji i carini.

⁵ Arto Niemenkari: EU/Šengen zahtevi za nacionalnim sistemima granične bezbednosti, mart 2002.

5.3 Operativne granične kontrole

Na operativnom nivou, granične kontrole treba da se usredsrede na sledeće:

- a) Obuku službenika i profesionalno usavršavanje;
- b) Opremu;
- c) Koordinisan redosled procedure; i
- d) BCP infrastrukturu.

Većina graničnih službenika u regionu jugoistočne Evrope imaju niske plate, nedovoljnu opremu i lošu BCP infrastrukturu. Ovi nedostaci su doveli do korupcije, pada morala i umanjene operativne efikasnosti. Sprovođenje reforme u ovoj oblasti imaće za rezultat sledeće:

- a) Smanjenje korupcije;
- b) Veću profesionalnost službenika;
- c) Značajno smanjenje preko-graničnog kriminala i ilegalne migracije;
- d) Olakšavanje legalne emigracije;
- e) Porast privrednih aktivnosti; i
- f) Povećanje prihoda.

Da bi se ostvarili ovi ciljevi, od presudne je važnosti jačanje svesti i razgraničenje prinadležnosti između granične policije i carinskih agencija. Važno je istaći da to ne znači mešanje u nadležnosti druge agencije, već zapravo dopunjavanje kako bi ostvarili zajednički cilj, a to je efikasnija granična uprava. Saradnja među agencijama se manifestuje putem koordinisanih graničnih kontrola, obrade podataka i podele odgovornosti. Granična policija i carinska kontrola mogu se istovremeno odvijati prema utvrđenim SOP procedurama koje određuju koje dužnosti izvršava svaka agencija, i kojim redosledom.

BCP infrastrukturu treba razviti tako da službenici budu zaštićeni od vremenskih neprilika. Trebalo bi izgraditi posebnu zonu za pretres tako da granična policija i carinski službenici mogu da pretraže i /ili izvode zaštitne preventivne sumnjivih pojedinaca. Važno je, međutim, obezbediti da prostor u kojem se odvija ova aktivnost odgovara svojoj svrsi i da ispunjava osnovne uslove, a to su:⁶

- a) zaklonjena pozicija, koja isključuje javno posmatranje procedura i opreme koja se koristi;
- b) suvo mesto u koje se može po potrebi skloniti sadržaj vozila i gde se zaplenjena roba može lako izložiti, radi izvođenja veštačenja, a bez izlaganja ekstremnim vremenskim pojavama;
- c) dovoljno prostora za pregled nekoliko vozila istovremeno. Ovo omogućava izvođenje istovremenih operacija pretraživanja na potrebnom nivou, bez nepotrebnih poremećaja protoka saobraćaja; i
- d) siguran privremeni objekat za pritvor.

5.5 Granična kontrola SALW

U idealnim uslovima, kada se radi o SALW, granične kontrole treba da podrazumevaju sledeće:

⁶ SEESAC Istraživanje o detekciji municije, novembar 2003.

- a) identifikaciju i proveru SALW;
- b) vizuelni pregled i povremenu proveru serijskih brojeva oružja ili drugih oznaka;⁷
- c) proveru izvoznih ili uvoznih dozvola od strane nadležnih agencija radi pregleda dokumentacije o transferu;⁸
- d) proveru da su brojevi i tipovi oružja i dokumentacija u skladu sa dozvolama transfera, što olakšava evidenciju i verifikaciju oružja;⁹
- e) pregled vozila radi provere eventualnog šverca oružjem ili municijom;
- f) otpremu podataka o oružju u centralnu nacionalnu bazu podataka o oružju, uključujući podatke o datumu, vremenu i načinu ulaska;
- g) konfiskaciju ilegalnog oružja prilikom uvoza ili izvoza, i
- h) pritvor osumnjičenih ilegalnih trgovaca oružjem.

5.6 Pomoćne agencije

Agencije za graničnu kontrolu ne rade izolovano. Njih eventualno može podržavati:

- a) nacionalna struktura nadležna za SALW, koja pruža specijalne stručne informacije o identifikaciji oružja;
- b) struktura nadležna za licenciranje SALW, ako je odvojena od nacionalne SALW strukture, koja obezbeđuje veze sa nacionalnom bazom podataka o oružju;
- c) nacionalna vlada, koja obezbeđuje zakonsku i ministarsku mašineriju, raspodeljuje neophodne resurse i pruža neprekidnu političku podršku;
- d) međunarodne agencije, koje obezbeđuju obuku službenika granične i carinske kontrole, i
- e) donatori, koji pružaju finansijsku pomoć.

5.7 Zakonodavstvo

Nacionalna vlada treba da izabere odgovarajuće zakonodavstvo za funkcije granične kontrole, koje bi trebalo da sadrži sledeće:

- a) osnivanje agencija za graničnu i carinsku kontrolu;
- b) nabranje pomoćnih agencija pomenutih u klauzuli 5.6;
- c) ovlašćenje struktura carinske i granične kontrole da imaju pravo da pregledaju robu koja ulazi, izlazi ili je u tranzitu za neku treću zemlju, i
- d) zadržavanje neovlašćenih trgovaca ili švercera oružja.

Nacionalna vlada treba takođe da donese zakone koji određuju kazne za trgovinu oružjem bez dozvole, i za neregistrovano SALW.¹⁰

⁷ V. RMDS 03.40 – Označavanje i pronalaženje SALW

⁸ V. RMDS 03.30 – Izvozna dokumentacija

⁹ V. RMDS 04.20 – Evidentiranje SALW, i RMDS 04.40 - Verifikacija

¹⁰ V. OEBS Nact Vodiča za najbolju praksu kontrole izvoza SALW

5.8 Međunarodna saradnja

Bilo koji oblik granične kontrole će biti efikasniji ako se izvodi u saradnji sa odgovarajućim graničnim i carinskim službenicima na granici te određene države. Jedan vid saradnje je razmena informacija. Ove informacije mogu obuhvatati ¹¹:

- a) ovlašćene proizvođače, trgovce, uvoznike, izvoznike i, tamo gde je to moguće, prevoznike SALW;
- b) sredstva za sakrivanje koja se koriste u ilegalnoj proizvodnji ili trgovini SALW, i metodi detekcije oružja u tranzitu;
- c) trase koje se obično koriste od strane organizacija koje se bave krijumčarenjem oružja, i
- d) zakondavna iskustva, prakse i mere za borbu protiv i iskorenjivanje ilegalne izrade i trgovine SALW.

Sve ovo zahteva politički sporazum između više zemalja – Srbija i Crna Gora, na primer, graniči se sa sedam zemalja, i takva jedna saradnja bi se verovatno lakše organizovala na regionalnom nivou.

5 Polja nadležnosti

6.1 Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)

UNDP ima opštu funkciju da omogući, podržava i podstiče na efikasno vođenje programa kontrole SALW, neprekidnom revizijom RMDS u cilju razmatranja i eventualnog razvijanja normi i prakse kontrole SALW, kao i informisanjem relevantnih učesnika o bilo kakvim izmenama u međunarodnom zakonodavstvu i zahtevima.

UNDP bi trebalo da primeni RMDS na svoje programe, aktivnosti i ugovore po pitanju SALW intervencija, u regionu jugoistočne i istočne Evrope izuzev u slučaju da lokalna situacija isključuje njihovu efikasnu primenu. U takvim okolnostima, kada jedna ili više RMDS ne odgovaraju situaciji, UNDP će obezbediti alternativne specifikacije, uslove i smernice.

6.2 Nacionalna struktura nadležna za SALW ¹²

Nacionalna struktura nadležna za SALW trebalo bi da obezbedi uslove koji omogućavaju efikasno upravljanje nacionalnim projektima SALW intervencija. Nacionalna SALW struktura je nadležna za razvoj i upravljanje programom za razvijanje i upravljanje programom SALW intervencija u okviru sopstvenih nacionalnih granica.

Nacionalna struktura nadležna za SALW odgovorna je za uspostavljanje i održavanje nacionalne SALW komisije za upravljanje planiranjem operacijama SALW intervencija. Nacionalna SALW komisija treba da bude u skladu sa smernicama iz RMDS, i ostalim nacionalnim i međunarodnim standardima, propisima i zahtevima.

6.3 Organizacije za kontrolu SALW

NVO, komercijalna preduzeća i druge organizacije koje učestvuju u intervencijama kontrole SALW moraju učiniti sve napore da se povežu i sarađuju sa nacionalnom SALW komisijom u cilju poboljšanja efikasnosti, brzine i bezbednosti intervencija kontrole SALW.

¹¹ Preuzeto iz OEBS Vodiča za najbolju praksu o kontroli izvoza SALW, paragraf 6

¹² U tom slučaju nacionalna SALW struktura, ako je ista kao i nacionalna SALW komisija, odgovorna je sama prema sebi.

Aneks A **(Normativni)** **Reference**

Normativni dokumenti koji slede sadrže odredbe koje, kroz reference u ovom tekstu, predstavljaju odredbe ovog dela standarda. Nijedna od ovih publikacija se ne odnosi na zastarele reference i njihove kasnije amandmane ili revizije. Bez obzira na to, strane u ugovoru zasnovanom na ovom delu standarda svakako bi trebalo da istraže mogućnost da primene najskorije izdanje normativnih dokumenata koji su naznačeni dalje u tekstu. Za važeće reference, važi najnovije izdanje normativnog dokumenta na koji se one oslanjaju. Članovi ISO i IEC redovno prave registre trenutno važećih ISO ili EN:

- a) RMDS 01.10 – Vodič za RMDS i SALW mere kontrole
- b) RMDS 03.10 – Nacionalne komisije za SALW
- c) RMDS 03.20 – Zakonodavstvo vezano za kontrolu i transfer SALW
- d) RMDS 03.40 – Označavanje i pronalaženje SALW
- e) RMDS 04.10 – Upravljanje SALW programima
- f) RMDS 04.20 - SALW evidencija
- g) RMDS 04.30 - Monitoring SALW programa
- h) RMDS 04.40 - Verifikacija SALW programa

Treba koristiti najnoviju verziju/izdanje ovih referenci. SEESAC poseduje primerke svih referenci korištenih u izradi ovog standarda. SEESAC takođe vodi evidenciju najnovijih verzija/izdanja RMDS standarda, vodiča i reference, i oni se mogu potražiti na veb sajtu RMDS: <http://www.seesac.org/>. Nacionalne strukture nadležne za SALW, poslodavci i druga zainteresovana tela i organizacije bi trebalo da nabave ove primerke pre nego što započnu sa izvođenjem SALW programa.

Aneks B **(Informativni)** **Termini i definicije**

B.1.1

razoružanje na mikro nivou

prikupljanje, kontrola i uklanjanje malokalibarskog naoružanja, municije, eksploziva, lakog i teškog naoružanja od boraca, a takođe, često, i od civilne populacije. Njegov sastavni deo je i razvoj programa za odgovorno upravljanje oružjem i municijom.

B.1.2

nacionalne vlasti

u kontekstu SALW, ovaj termin se odnosi na vladina ministarstva, organizacije ili institucije u zemlji nadležnoj za propisivanje, upravljanje i koordinaciju SALW aktivnosti.

B.1.3

lako i malokalibarsko naoružanje (SALW)

Svo smrtonosno oružje koje može da nosi pojedinačni borac ili lako vozilo i koje ne zahteva ozbiljnu logističku podršku i održavanje.

Napomena: U opticaju je veći broj definicija pojma SALW i međunarodni konsenzus o «ispravnoj» definiciji tek treba da bude postignut. Gore navedena definicija će se koristiti za potrebe RMDS.

B.1.4

standard

standard je dokumentovani dogovor koji sadrži tehničke specifikacije ili druge precizne kriterijume, koje treba koristiti konzistentno, kao pravila, smernice ili definicije karatkeristika, da bi se osiguralo da materijali, proizvodi, procesi i usluge odgovaraju svojoj svrsi.

Napomena: Cilj RMDS je da poboljša bezbednost i efikasnost kontrole SALW podržavanjem poželjne procedure i prakse kako u glavnim štabovima, tako i na terenu. Da bi bili efikasni, standardi treba da budu merljivi, mogući, proverljivi i pogodni za definisanje.